

Ljusets väktare

drama efter Jules Verne

av Christian Lanciai (2011)

personerna:

Vasquez
Felipe
Moriz
Kongre
Carcante
Buster
Lodis
Lobo

Tio andra vrakplundrare och pirater
Santa Fés styrman
Kapten Lafayeta
soldater

Handlingen äger rum på Staten Islands västra udde i Argentina, där 1859 ett fyrtorn invigdes, som är handlingens huvudperson.

Copyright © Christian Lanciai 2011

Akt I scen 1. Fyrvaktarna.

Vasquez Så. Nu är vi helt ensamma och utlämnade åt naturens godtycke i tre månader. Vad sägs om det, mina herrar?

Felipe Det vore inte så om vi inte hade valt det själva. Vi har trots allt kvalificerat oss. Annars hade vi inte anförtrottp ett sådant ansvar.

Moriz Och vi är ju väl försedda. Vi har allt. Vad kan vi då klaga på? Ensamheten? Vi har varandra. Havets enslighet? Det är gudomligt. Naturens evighets melankoli? Vad är ljuvligare än det? Och vi behöver ju inte hålla oss nyktra hela tiden. *Santa Fé* och kapten Lafayeta var ju förutseende nog att förse oss med ett vinförråd för mer än tre månader.

Vasquez Kom ihåg, ingen vaktfylla. När vi tjänstgör måste vi vara nyktra.

Moriz Vem kan kolla det?

Vasquez Det är en ren säkerhetsåtgärd, så att ingen ramlar ner från fyren eller ut för klipporna eller ens bryter något ben på de hala klipporna.

Moriz Det är världens mest privilegierade yrke. Tänk på att få vara helt i fred i tre månader med hela oceanen och hela universum, med dess tredimensionella omätliga djup av stjärnor och vintergator och hela naturen i dess svindlande frihet.

Felipe Det är ett ansvar, och vi har ensamma kvalificerat oss.

Vasquez Det var inte många sökande.

Felipe Vet du på ett ungefär hur många?
Vasquez Något dussin, men jag tror att det var de som sökte först som antogs.
Felipe Så brukar det vara till riskabla jobb. De ivrigaste anses vara naturligt kvalificerade. En av kvalifikationerna var att vi var ungar, men du är det inte, Moriz. Vad skall din hustru säga?
Moriz Vi är ju sjömän alla tre. Det räcker. Sjömanshustrur vet med vem de gifter sig, och vanligen räknar de långa skilsmässor som en fördel. Desto kärare blir återföreningen, och hon vet ju att jag inte slarvar här på världens ensligaste plats. Dessutom har vi inga barn som kan bli lidande av pappans långa frånvaro.
Felipe Är du inte orolig för att hon ska bedra dig?
Moriz Som sagt, hon visste vem hon gifte sig med. Hon arbetar på ett värdshus i Buenos Aires och är den perfekta värdinnan som inte släpper någon nära inpå sig, vilket bara gör henne populärare. Dessutom är hon stolt över mig, som fått en sådan bemärkt position.
Vasquez Som underordnad fyrvaktare vid världens ände. Bra att hon inte ser det som en vaktjänst vid ett tomt fängelse.
Moriz Tvärtom. Hon vet i vilket gott sällskap jag är, och min tjänst ser hon lika mycket som en ära som jag. Vi är ju trots allt utvalda. Det här fyrtornt vid världens ände kommer att bli historiskt. Det är ju det första och enda fyrtornt runt hela Kap Horn.
Felipe Ja, vi är sannerligen strategiskt utplacerade, som vakthavande tjänstemän vid det ständigt stridande mötet mellan Atlanten och Stilla Oceanen, världens två största hav, som tillsammans är större än alla kontinenter tillsammans.
Moriz Kort sagt, vi är privilegierade.
Vasquez Och skall så förbli i tre månader av stillhet i frihet inför världens stormigaste oceanmöte. Får jag föreslå en högtidlig skäl för vår exceptionella tempeltjänst?
Moriz Det heligaste templet i världen! En syl i vädret åt Gud!
Felipe Det känns som att stå på vakt inför evigheten.
Vasquez Skål! *(De skålar hjärtligt med varandra.)*

Scen 2. Vrakplundrarna.

Kongre Kom ihåg, kamrater, att vi är fullständigt desperata! Detta är vår stora chans och kanske enda chans att någonsin slippa härifrån och klara oss. Vi har väntat ut fyrtorntets byggande för att kunna överta det så fort den där proviantångaren var borta, nu är den definitivt borta, och så infinner sig en brigg som går i kvav mot sandbanken för vår skull! Och hela besättningen överger den i panik och går under i sin livbåt! Kan ett bord bättre serveras! Det perfekta skeppsbrottet för vrakplundrare, där skeppet lämnas intakt på sandbanken!
Buster Skadorna då?
Carcante Håll käften när kaptenen talar!
Kongre Det var dit jag tänkte komma. Vi skall ta fyrtorntet med briggen, lägga oss där och reparera skadorna, så att vi sedan kan sticka till Solomonöarna och Nya Kaledonien och bli fria vanliga pirater igen!
Lodis Fyrvaktarna då?
Kongre Tror du de är något problem, Lodis? Vi kommer att ta dem med storm! De kommer att välkomna oss så snart vi tar in i deras hamn, och så fort de är ombord, ajöss med dem!
Buster Hur många är de?
Carcante Högst tre, kanske bara två.

Kongre Hur som helst, de blir barnleks småpotatis för oss. Det är bara att hacka ihjäl dem och slänga dem över bord. Ingen kommer att sakna dem förrän efter om tre månader, och då är vi för länge sedan borta härifrån. Vi kan inte misslyckas. Några frågor?

Lobo Vi tar dem, kapten, och blir sjörövare!

Kongre Så ska det låta! Sätt fart! Vi börjar genast! Sätt segel, och vi seglar försiktigt in i fyrtornets vik för att utgöra en oemotståndlig attraktion för dem, som de bara måste komma ut och välkomna. Vilken kalldusch för dem!

Carcante Sätt i gång, mannar! Vi har inte långt att segla!
(*Vrakplundrarna sätter sig i rörelse.*)

Scen 3. I fyren.

Felipe Vi har knappt tänt fyren för första gången, och vår första brigg seglar redan in i viken!

Moriz Låt oss välkomna dem!

Vasquez Vilken nationalitet?

Felipe Troligen chilinare. Skeppet ser chilenskt ut.

Moriz Ja, det gör det.

Vasquez Gå ni och ta emot dem och hör om de behöver något. De har kanske ankrat hos oss för att reparera någon skada. Säkert kan vi stå till tjänst med något.

Felipe Stannar du här?

Vasquez Jag håller ett öga på er och kollar er med kikaren.

Moriz Det är bra, om vi behöver signalera.

Felipe Kom, Moriz. De har kanske rom att bjuda på.

(*Moriz och Felipe ut*)

Vasquez Det har de säkert. Stanna inte för länge bara. Tänk på att ni ska tillbaka också.

Moriz Ingen risk, chefen. (*de går*)

Vasquez Tänk att vi fick en gäst så nästan omedelbart! Det är bara att tacka och ta emot och visa vilken fullkomlig gästfrihet och service vi kan erbjuda från fyrtornet vid världens ände. (*sätter sig vid gluggen och tar fram en kikare*)

Scen 4. Ombord på briggen.

Buster De kommer, kapten.

Kongre Hur många är de?

Buster Två.

Carcante De verkar entusiastiska.

Lobo De längtar efter att få välkomna oss.

Kongre Tag emot dem hjärtligt och välkomnande. De får inte ana något.

Lodis Lita på oss, kapten.

Kongre Först när jag ger tecken slår ni till.

Lobo Hur då? Vad för tecken?

Carcante Använd huvudet, om du har något, tjockskalle. Vad som helst duger. Bara det inte finns fler i fyren som bevakar oss.

Kongre Högst en i så fall.

Buster Här kommer de.

Kongre Välkomna ombord på *Maule* från Valparaiso, ärade gäster!

Felipe Vi trodde just ni skulle vara chilinare.

Moriz Behöver ni något? Kan vi stå till tjänst?

Kongre Ja, det kan ni. Vi behöver göra några små reparationer, så vi skulle behöva er fyr. Den är visst ny?

Felipe (stolt) Den enda runt hela Kap Horn. Den invigdes för bara några dagar sedan.

Moriz Med vem har vi äran att tala med, kapten?

Kongre Kapten Kongre, till er tjänst. *(bugar sig djupt och ger ett tecken till de andra. Genast hugger Lobo ner Felipe bakifrån med en yxa.)*

Moriz (fattar genast allt, faller genast ner på knä) Nåd! Jag har familj!

Kongre Vi har tyvärr inte råd med nåd, min vän. Finns det fler i fyren?

Moriz (skälvande) N-nej.

Kongre Du ljuger. Hugg ner honom.

Moriz De bevakar er med kikare! Ni har ingen chans!

Kongre Försök inte! *(ger ett tecken, och Buster sätter yxan i honom.)* Putta dem över bord. De behövs inte längre.

Carcante Vad tror ni om fyren?

Kongre Vi tar den genast. Har vi tur får vi den siste genast. Sedan är hela södra Patagonien vårt från Atlanten till Stilla Oceanen.

Carcante Sätt fart, grabbar! Mot fyren!
(De beväpnar sig och sätter fart.)

Scen 5. I fyren.

Vasquez (med kikaren för ögat) De verkar hälsas välkomna ombord. Det vore konstigt annars. Bra att ni ställer er tydligt så att jag kan se er. Men den besättningen ser skum ut. De ser inte ut som vanliga handelsmän. Vål grova och ruskiga tycker jag. Bara det inte är en fälla. Nej! *(chockad)* Det får inte vara sant! Nedhuggen bakifrån! Vart tog Moriz vägen? Jo, nu ser jag honom. Han bönar för sitt liv. Han har ingen chans. Vad är de? Pirater eller något värre? Mördare i vart fall. Stackars Moriz. Jag är ensam. *(faller kikaren)* Här kan jag inte stanna. De måste ha fyren i sikte, och jag kan inte försvara den mot ett dussin laglösa fribytare. Här är goda råd dyra. Jag får helt enkelt ta med mig vad jag kan i matväg och kläder och försvinna – och leva bland krabbor och sjöfåglar gömd bland klipporna ett tag. Jag har inget val. Min enda chans är att de inte vet att jag existerar. Stackars Felipe och Moriz! Vem kunde ana en sådan total katastrof! *(skyndar sig att packa ihop och försvinner genast)*
(Efter en stund kommer sjörövarna.)

Lobo (öppnar och ser sig omkring) Ingen här.

Carcante Vad tror du? Finns här någon mer?

Lobo I alla fall inte flera.

Buster Nu finns det i alla fall ingen kvar.

Carcante Om det fanns någon har han sett vad som hände och flytt och håller sig dold i land. Där kan han inte klara sig länge. Vi förskansar oss här och släcker fyren. Undersök hela fyren. Ta reda på hur många de var. Om bara en har klarat sig klarar vi oss utan honom.

Lodis Skall jag rapportera till kaptenen?

Carcante Ja, gör det, Lodis. Säg att kusten är klar. Vi har fyren och inga överlevande.

Lodis Gott, chefen. *(försvinner)*

Carcante (gör sig hemmastadd) Nu har vi vårt på det torra. En månad, och vi har briggen klar. Här finns allt vad vi behöver, förnödenheter och pälsar och till och med vin. Vi tackar för er generösa gästfrihet, stackars blåsta fyrvaktmästare! *(höjer en flaska och dricker direkt)*

Akt II scen 1. Bland klipporna.

Vasquez Vilken penibel situation! Helt utlämnad åt elementens godtycke vid världens yttersta vildaste avkrok med bara grymma svarta klippor omkring ständigt piskade av havets och stormarnas raseri! Stackars Felipe och Moriz! Nu får hans fru vänta i två månader på att få veta att hon blivit änka! Grymmare kan inte livet vara! Och jag har bara proviant för två dygn! Hur skall jag klara mig? Här kan ju understundom bli 30-40 grader kallt! Fredlös och huvudjagad inom eget tjänstgöringsområde! Och fyren har de släckt och ämnar inte tända igen. Och fartygen vet nu att här finns en fyr och far vilse och krossas mot klipporna bara för att den inte lyser! Pass på, de kommer. Jag hör dem. De är säkert på jakt efter mig.

(gömmet sig)

Lobo Är det här rätta platsen?

Carcante Ja, grottan är där borta tjugo steg från klippudden.

Buster Vilken tur att de där misslyckade fyrornsgökarna aldrig upptäckte den!

Lobo Ja, och alla byggnadsarbetarna som var här i femton månader!

Buster Något spår efter den tredje fyrvaktaren?

Carcante Han kan inte klara sig länge i land. Tids nog hittar vi honom död och utmärglad någonstans. Han fick inte mycket med sig, och vi vet att det inte var fler. Han är ensam mot hela havet och naturen.

Lobo Till grottan! *(gruppen faller ur sikte)*

Vasquez De har alltså en grotta här borta någonstans. De måste ha varit här länge och levt på vrakplundring. Vilka nidningar! Och nu kan de sätta hur mycket fartyg som helst på grund när de har släckt fyren! Vilka mördare och groteska marodörer!

Carcante Är allting kvar?

Lobo Ingenting har rörts.

Buster *Maule* får minsann full last när hon går till sjöss igen! Här har vi ju samlat byte från åtminstone femton fartyg.

Lobo Av vilka vi lurat minst hälften på grund själva.

Lodis Tänk vilken tur att vi fick den där briggen! Och nästan hel dessutom! Och den körde fast i sandbanken helt själv!

Carcante Det kommer att ta högst två veckor att reparera den. Sedan är vi färdiga härifrån och kan glömma den sista fyrvaktaren och hans långsamma kvalfulla död i svält och köld...

Vasquez (avsides) Vänta bara!

Lobo Sjökaptenerna får nu ett förbaskat sjå med att leta efter den där förbaskade fiaskofyren vid världens ände som inte fungerar! De får famla i mörkret som förut...

Buster Och i mörkret kommer de som förut att styra rakt på klipporna, så att deras vackra fartyg krossas...

Carcante Det blir säkert fler som havererar innan vi blir färdiga, så att vi får ännu mer att hämta med oss.

Lobo Jag undrar just vad som hände med besättningen från *Maule*. De måste ju bara ha gett sig iväg i panik, men någon kan ha överlevt.

Carcante Han har i så fall lika små chanser som den tredje fyrvaktmästaren. Detta är världens mest människofientliga land. Här finns bara stormigt hav, omänsklig kyla och hårda svarta klippor.

Buster Men om någon av dem hittar grottan?

Carcante Den är väl dold, och vi stänger till ingången så den inte syns. Vi har ju klarat oss i femton månader utan att den upptäckts.

Lobo Här finns allt vad vi behöver för reparationerna. Det är bara för oss att komma hit om vi behöver något.

Carcante Ja. Saken är klar. Vi är fullkomligt säkra. Nu återvänder vi till kaptenen. (*Gänget försvinner.*)

Vasquez (vågar sig fram en stund efter att de gått) Två veckor! Hur skall jag kunna sinka dem? De skulle behöva kvarhållas i minst två månader. Det här blir inte lätt! Men vilken tur att de visat mig vägen till sin grotta! Då har jag åtminstone en något bättre marginal...

Scen 2. Fyren.

Lobo Det mörknar. En ny storm. Nytt dröjsmål.

Kongre Det kan inte hjälpas. Vi får hårda ut.

Carcante Är det inte ett skepp som kommer där borta?

Kongre Jo, min själ, har man sett, och det seglar helt i blindo. Det ser inte klipporna. Det måste leta efter fyren som inte lyser.

Buster Ha-ha! Vår förtjänst! De seglar i kvav!

Lodis Mera plunder. Mera byte. Mera lik.

Kongre Jo, de har verkligen ingen chans. Vad är människan mot en sådan storm? Mera värdelös än ett sandkorn i Sahara, som försvinner i oigenkännlighet vid minsta bläst, bortsvept av dynerna för att aldrig mer kunna lokaliseras. Det är säkert på minst 500 ton och kanske femton mans besättning, som vi. De har ingen chans. Vi slipper begrava dem. De begraver sig själva. De bara försvinner, och i bästa fall har de en värdefull last, som vi kan lägga beslag på resterna av. Stackars själar. Hittar vi några överlevande måste vi avliva dem och förpassa dem åt havets och strömmarnas grav.

Carcante Vad tror du om den tredje fyrvaktaren?

Kongre Han är antagligen död för länge sen. Ingen kan överleva ensam bland klipporna. Vi kunde bara göra det genom vår sluga hantering som vrakplundrare. Vi lyckades ju ändå sätta dit ett och annat fartyg. Vi klarar oss för att vi är konsekventa. Vi lämnar inga överlevande som kan berätta om oss.

Lobo Och snart är vi härifrån.

Kongre I den tropiska friheten norr om Nya Guinea. Så snart stormen är över och vi är färdiga med plundringen av det där vraket.

Carcante Där tog hon i. Hon är pantad. Där ryker nu master och rår.

Kongre Och manskapet spolats över bord och drunknar och slås sönder mot klipporna och försvinner i det rasande salta skummet, som bubblor. Om någon överlever är det värst för honom själv. Kom så går vi och knyter oss. Vi kan sova gott i natt. I morgon har vi jobb att göra.

Scen 3. På stranden.

Vasquez Dessa fruktansvärda bränningar. Havets raseri är outhärdligt och blir bara värre för varje storm, tycks det. Människan tröttnar och tar slut och kolas av, men stormarna upphör aldrig, och oceanen slutar aldrig vräka sitt raseri över land, som om den ville riva ner kontinenten och aldrig tröttnade på att försöka den eviga bearbetningen.

Davis Stön! (*stönar*)

Vasquez Hörde jag rätt? Ett mänskligt läte? Kan någon verkligen ha klarat sig?

Davis (stönar på nytt)

Vasquez Här ligger verkligen en levande människa och skvalpar på randen av döden. Lever ni, karl? Här är litet konjak. (*ger honom en sup*)

Davis (omtöcknad) Vad hände? Var är jag? Var kom klipporna ifrån? Vi spanade efter fyren men såg den aldrig, så vi trodde vi var på öppet hav.

Vasquez Fyren är släckt.

Davis Är fyren släckt? Varför är den släckt? Är fyren inte till för att lysa?

Vasquez Det är en lång historia. Orkar ni resa på er?

Davis Nätt och jämnt.

Vasquez Jag skall hjälpa er till min grotta. Där skall vi återbörda er till livet.

Davis Har någon annan överlevt?

Vasquez Det verkar inte så.

Davis Men varför var fyren släckt?

Vasquez Vrakplundrare. Men jag är inte en av dem.

Davis Vem är ni?

Vasquez Fyrvaktaren, berövad sin fyr av skurkar och banditer.

Davis (räcker fram handen) John Davis. Styrman på *Century* från Mobile, Alabama. Jag skulle ha fått fartyget och blivit kapten. Bär mig in till er grotta, så att jag kan överleva och vi gemensamt kan hämnas på sådana bestialiska samvetslösa mördare.

Vasquez Ni behöver få liv i er. Ni är mycket frusen. Ni behöver något att äta.

Davis Hellre något att dricka.

Vasquez Varsågod. *(ger honom konjak)*

Davis (dricker) Tack. Jag mår redan bättre. Nu vet jag att jag lever.

Vasquez Det är meningen. Ni skall leva länge ännu. Vi har mycket att göra.

Davis Nu vet jag att jag klarar mig. Tack för livet, kamrat. Jag skall leva bara för att hämnas på banditerna.

Vasquez Det blir en senare fråga. Först måste vi få klart för oss hur.

Davis Viljan är det viktigaste. Allt annat kommer sig naturligt därav.

Vasquez Ni är åtminstone frisk.

Davis Och kan bli ännu friskare, tack vare er.

Vasquez Kom, min vän. Det är inte långt. *(hjälper upp honom, och de stapplar ut)*

Scen 4. I grottan.

Davis (något kryare) Är vi säkra här? Är det säkert att de inte hittar oss?

Vasquez Vi har klarat oss hittills. Det gäller att vara försiktig. Jag går aldrig ut utan att först se mig omkring ordentligt osynlig från mynningen.

Davis Det låter som en god princip. Då kan jag lita på er, min räddare i nöden. Men säg mig igen var vi är.

Vasquez Staten Island vid Lemairesundet.

Davis Men där finns ju en fyr?

Vasquez Javisst. Den finns där än.

Davis Som vi letade efter den! Varför såg vi den inte? Javisst ja, den var släckt av marodörerna. Vilka infernaliska mördare! Kaptenen tog för givet att vi var långt ute till havs eftersom vi inte såg fyren, och stormen störde navigationen, så vi kunde inte vara säkra på var vi var, och fyren var vårt enda riktmärke. Och så seglade vi rakt på den för att den var släckt! Vilka infernaliska vrakplundrare! Men vi ska ge dem, kamrat, eller hur?

Vasquez Jag har varit och undersökt terrängen efter vrakdelar, och vet du vad jag har hittat?

Davis Mera konjak! Vi hade mycket ombord.

Vasquez Nej. En kanon.

Davis En kanon!

Vasquez Ja, en karronad från ert fartyg. Tror du vi skulle kunna använda den?

Davis Om vi bara kunde få hit den... Det är en ödesvisning av försynen. Hur snart tror du banditerna kan ge sig iväg?

Vasquez Deras brigg är fullastad. De vill nog inte vänta en dag efter att stormen bedarrat.

Davis Det tar väl några dagar, eller hur?

Vasquez Minst. Avlösningen kommer om två veckor. Det gäller att hålla dem kvar tills kapten Lafayeta kommer.

Davis Jag tror att vi kan hinna. Jag måste bli starkare först. Sedan tar vi kanonen och placerar den vid klipporna så att den täcker sundet. Briggen måste passera förbi. Då skjuter vi hål i skrovet.

Vasquez Vi kan nog inte hoppas på att sänka den...

Davis Ett skott räcker för att sinka dem. Sedan sitter de fast för nya reparationer för en vecka eller två.

Vasquez Då röjer vi oss samtidigt.

Davis Ja, det gör vi. Den risken får vi ta, eller hur?

Vasquez Vad som helst, bara de inte kommer levande härifrån. De mördade kallblodigt mina båda kamrater, som jag själv valt ut. En av dem var gift. De får inte komma undan. Jag satsar gärna mitt liv för att hämnas mina kamrater.

Davis Och jag för att hämnas min besättning.

Vasquez Vi är helt överens. En konjak för att fira?

Davis Vi ska aldrig ge upp!

Vasquez Aldrig! (*De skakar hand, skålar och dricker.*)

Akt III scen 1. Ombord på briggen.

Kongre Skönt att äntligen få lämna allting bakom sig. Det här stället gick mig milt sagt på nerverna.

Carcante Vi har varit här för länge.

Kongre Milt sagt. Ett och ett halvt år. Vi har haft tur som överlevt.

Carcante Tack vare vårt skickliga hantverk.

Kongre Tänk att så många seglare ändå är så inkompetenta att de låter lura sig av lurendrejares falska lockelser!

Carcante På havet är man alltid utsatt och spanar alltid efter tecken.

Kongre Men ändå. Hur många skepp har vi lurat i kvav? Ett dussin?

Carcante Glöm inte dem som gick i kvav utan att vi behövde göra något.

Kongre Ja, de var de bästa och rikaste priserna. Som den här briggen. Jag undrar just vad som hände besättningen. Ingen kan ju ha överlevt. Och det här senaste skeppet. Vi lyckades väl tömma det fullständigt?

Carcante Ingenting blev kvar utom skrot och drivved.

Kongre Blev namnet ordentligt utplånat?

Carcante Det hör ju till de viktigaste bestyren. Ingen kommer någonsin att få veta att *Century* från Mobile, Alabama, förläste här.

Kongre För ingen har överlevt som kan berätta historien. Inga lik, inga personliga lämningar?

Carcante Alla måste ha förolyckats. Alla mänskliga spår har utplånats.

Kongre Bra. Då kan vi med gott samvete sikta på de fria sjörövarparadisen. Bara en udde kvar, och öppet vatten mellan oss och Kap Horn.

Carcante Vad tror ni hände med den tredje fyrvaktaren?

Kongre Det får vi aldrig veta. En långsam kvalfull död under outhärligt accelererande förtvivlan. Han kan ju inte ha överlevt.

Carcante Det har inte varit minusgrader, och han har tagit kläder och mat med sig från fyren.

Kongre Försök inte inbilla mig att han kanske lever. Hur som helst, vi har lämnat fyren nu och är fria. Även om vi skulle möta något fartyg på väg ut från sundet skulle det aldrig bry sig om oss. Vi skulle salutera, och de skulle salutera tillbaka. Det är allt.

Carcante Udden inom synhäll.

Kongre Lobo, inte fann du väl någonsin något spår av någon levande människa i land?

Lobo Aldrig i livet.

Kongre Nej, jag menar det. Vi kunde leva där men bara som vrakplundrare och mänskliga gamar. *(Plötsligt smäller det till. Kongre reser sig genast.)* Vad var det? *(En smäll, och hela skeppet skakar.)*

Buster (rusar in i panik) Vi är träffade! Någon skjuter på oss med kanon!

Kongre Det får inte vara sant!

Carcante Var är vi träffade?

Buster Några tum ovanför vattenlinjen i fören!

Kongre Vid alla djävlar sju tusen bövlar!

Carcante Hur svår är skadan?

Buster Vi kan inte fortsätta ut till havs med hål i fören.

Kongre Vem i helvete kan vara så djävulsk?

(Ett nytt skott. En ny träff och ny törn. Somliga tar fast i masten för att inte falla.)

Lodis De skjuter oss i sank!

Kongre Håll käften! Gör slag genast! Vi måste återvända. Snabbt! Innan de skjuter igen! Vi måste komma utom skotthåll illa kvickt!

Carcante Ett streck i räkningen, det här...

Kongre Vid alla Satans förbannade drakar och hydror och megäror! Detta är sabotage! Någon driver med oss och gör oss till åtlöje! Är det så ett helt kompani skall jag personligen flå dem alla levande och hänga dem i rånocken! Vid alla Satans förbannade profeters ruttna skägg och bastarder! Jag ska slå ihjäl dem alla! Vänd då för helvete!

Carcante Vi är utom skotthåll.

Kongre Vid alla helvetens förbannade skit! Vi ska kamma igenom hela ön! Ingen sticker upp mot oss, inte ens alla Satans förbannade djävlar! Det här ska någon få betala! Det är inte acceptabelt!

Carcante Vi måste först av allt inspektera och reparera skadorna.

Kongre Fan! Vid alla bastarder som Jesus har avlat med alla världens horor! Sådant tål jag inte! Dröjsmål! Väntetid! Långsamhet! Tidsbrist! Helvete! Vi kan inte vara här när proviantskonaren kommer med beväpnad avlösning!

Carcante Lobo, kolla skadorna.

Lobo Två hål i fören, styrman, men båda ovanför vattenlinjen.

Carcante Hade de träffat under vattenlinjen hade vi sjunkit. Då hade vi fått bli strandade vrakplundrare igen.

Kongre Tala inte om det. Vad som helst men inte det! Och jag som trodde att jag äntligen var färdig här! Vad menas? Hur fan kan någon skjuta med kanon från land på oss när ingen kan leva i land?

Carcante Någon måste ha överlevt från *Century* och bärgat en kanon därifrån.

Kongre Och med kanonkulor och krut! Det är otroligt! Sådant kan inte ens djävulen hitta på!

Carcante (till några besättningsmän) Håll kursen. Vi far tillbaka in i viken till fyren för reparation.

Kongre (hamrar med knytnävarna mot relingen) Förbannade skit! Förbannade skit! Förbannade skit!

Lobo Han är inte glad.

Buster Nej, vem är det?

Lodis Hur många tror ni de kan vara i land?
Lobo Det är det värsta, att ingen vet. Vi har missat dem. Det är den stora blundern.
Carcante Varje timme är nu dyrbar. Reparationerna måste prioriteras framför allt annat. Alla händer kommer att behövas till det.
Lobo Så vi struntar i kanaljerna i land?
Carcante Fullständigt. De kan ändå inte komma nära oss.
Lobo (försiktigt) Vad tror ni om kaptenen?
Carcante Han har gått upp i limningen, men han måste överleva. Han har överlevat förut.
Lobo Till verket, gossar! (*De går till arbetet.*)
Carcante Med lite tur kan vi klara reparationerna på några dagar. Bara inte dessa ständiga stormar börjar blåsa igen!

Scen 2. Bland klipporna.

Davis Vi klarade det! Vi fick dem att vända!
Vasquez Ett mirakel. Jag trodde aldrig vi skulle lyckas.
Davis Sjögräsladdningen gjorde susen! Synd att vi bara kunde hitta två kanonkulor.
Vasquez Vad tror du om resultatet?
Davis Tyvärr blir det lätta hål att laga. Det hade varit effektivare om vi skjutit ner riggen, men den är svårare att träffa, och vi hade bara två chanser. Däremot var det bra att vi inte sköt dem i sank. Då hade vi haft dem kryllande här överallt, och de hade säkert funnit oss.
Vasquez Hur länge tror du vi lyckades försena dem?
Davis Högst två dagar.
Vasquez Det räcker inte. *Santa Fé* hinner inte hit.
Davis Och vi har inga fler skott att skjuta.
Vasquez Jag blir mer och mer desperat. De bara får inte komma iväg. Jag kan riskera hur mycket som helst.
Davis Jag också. Har du någon plan?
Vasquez Jag skulle kunna tillverka en liten bomb. Om jag kunde smyga mig nära fartyget kunde jag simma ut till det, tälja ett hål i rodret, aptera bomben med stubin och tända på den. Om vi kunde slå ut rodret skulle de bli minst en vecka försenade, och då skulle *Santa Fé* hinna fram.
Davis Vad tror du om planens möjlighet att lyckas?
Vasquez Mer än 50 procent.
Davis Då tycker jag vi satsar på den. Jag har ingen bättre idé. Vi ger oss dit tillsammans, och i skydd av mörkret kan du aptera bomben.
Vasquez Jag vet en liten grotta i närheten med plats för två där vi kan gömma oss. Den kan döljas utifrån, och där skulle de inte ha en chans att hitta oss utan hundar.
Davis Så vi behöver bara bege oss dit, gömma oss, du simmar ut och apterar bomben, kommer tillbaka, vi lägger oss och trycker, bomben exploderar, har vi tur ryker rodret, de översvämmar ön utan att hitta oss, och de får reparera i en vecka. När *Santa Fé* kommer är det över.
Vasquez Ungefär så. Bara vi orkar. Det var knappt att vi orkade släpa karronaden till lavetten.
Davis Men vi lyckades. Vi kan lyckas igen.
Vasquez Och ännu bättre.
Davis Livet för friheten och hämnden!

Vasquez Och upprättelsen! Mera konjak?
Davis Det kan vi behöva.
(*De håller upp, skålar och dricker.*)

Scen 3. Ombord på briggen.

Kongre Hur stora är skadorna?
Carcante Vi hade tur. Bomben exploderade sidledes och lämnade rodret intakt. Det hade kunnat vara mycket värre.
Kongre Hur långt ytterligare dröjsmål?
Carcante Bara någon dag.
Kongre Och männen har inte hittat något?
Carcante De har finkammat hela området tills ön breder ut sig. Inte ett spår.
Kongre Gradvis lär vi känna denna djävul till överlevare, och jag får mer och mer respekt för honom. Han kan sina saker. Han förstod att omedelbart lämna fyren när vi mördade hans kompisar, vilket han måste ha kunnat se i kikaren, han har lyckats hålla sig dold och spårlös i nästan två månader, han har funnit vår grotta och kunnat snylta på våra förråd utan att vi märkte det förrän vi tömde grottan, han måste ha sett oss bege oss dit en dag, och nu detta. Inte bara har han lyckats rädda en hel kanon från ett vrak, rigga upp den och använda den med förödande framgång, dessutom har han lyckats smyga sig fram i närheten trots vår oerhörda bevakning, simma ut till vårt fartyg och aptera en bomb i vårt roder, men där tog hans tur slut. Rodret sitter kvar nästan oskadat. Vi kan väl segla i morgon?
Carcante Absolut.
Kongre *Santa Fé* kommer om kanske först en vecka. Vi ska nog klara det.
Carcante Vad skall vi göra med den envisa fyrvaktaren?
Kongre Låt honom vara. Vi har ju inte lyckats hitta honom, och han har en väldig yta att hålla sig dold på. Vad som förvånar mig är att han klarat allt detta ensam. Du kommer ihåg, att när kanonen smälde av trodde vi först att det landstigit en armépatrull.
Carcante Men vi såg inte en kotte.
Kongre Nej, han var ensam. Vi skulle behöva en sådan klipsk överlevare med hjärnan på skaft bland oss.
Carcante Han är vår enda fiende.
Kongre Ja, han är vår enda fiende. När vi har gett oss iväg är det bara att låta honom svälta ihjäl.
Carcante Jag är rädd att *Santa Fé* hinner rädda honom.
Kongre Den risken finns. Det får vi leva med. Har han klarat sig så här långt trots vår verksamhet måste jag respektera hans rätt att överleva.
Carcante Han kommer att kunna berätta allt om oss.
Kongre Inte vilka vi är. Han känner bara till några av våra offer. Vi existerar lika litet för honom som för resten av världen.
Carcante Därför klarar vi oss.
Kongre Alltid.
Carcante Jag går upp i fyren och kollar att inget fartyg är i sikte.
Kongre Gör så. Håll dem på avstånd härifrån tills vi är klara. (*Carcante går.*)
Min hemlige fiende, vad är du för en karl? Du måste vara minst lika slug som jag. Vår kamp är en tävling i överlevnad. Nåväl, må bäste man vinna, men jag är nästan böjd att hoppas att ingen av oss blir någon direkt förlorare.

Akt IV scen 1. Bland klipporna.

Vasquez (med kikare) Förbaskade otur! Vi lyckades inte ge dem mer än ett skrämskott, och nu ger de sig iväg!

Davis Du gjorde så gott du kunde, och det var ett tappert försök.

Vasquez Jag är förtvivlad över mitt misslyckande. Meningen var att deras roder skulle sprängas i bitar, och så lossnade bara några fästen!

Davis Jag kan förstå att de har bråttom. *Santa Fé* kunde komma vilken dag som helst nu. Vi har den tredje mars idag.

Vasquez De är så gott som packade. Allt har de burit ombord, och kaptenen skyndar på, som om han kände på sig att *Santa Fé* var på väg.

Davis Var är styrmannen?

Vasquez Det är bara han som fattas. Där är han. Han är på väg till fyren. Han vill väl kasta en sista blick omkring från utkiken för att kolla om kusten är klar.

Davis Det är snart skymning. Seglar de inte med ebben får de vänta till gryningen.

Vasquez De seglar med ebben. Var så säker.

Davis Då är det kört, och vi blir ensamma här.

Vasquez Men slipper ha en massa pirater flåsande i buskarna.

Davis Vi gav dem i alla fall två slag under bältet.

Vasquez Vi skulle ha slagit hårdare och träffat bättre.

Davis En annan gång.

Vasquez Nej, det var vår enda chans. Kommer de undan nu kan de fortsätta kapa skepp och mörda besättningar i decennier.

Davis Det ser illa ut. De får fria händer.

Vasquez Men vad går det åt Carcante?

Davis Vad gör han?

Vasquez Han har sett något och är upprörd, nej, förbannad. Ett skepp! Kan det vara *Santa Fé*?

Davis Det var i grevens tid. Kan vi vara så lyckligt lottade?

Vasquez Det vore för bra för att vara sant. Men det verkar vara *Santa Fé*.

Davis Vi har klarat det! Vi lyckades hålla dem kvar tills hon kom!

Vasquez Sakta i backarna. *Santa Fé* vågar sig aldrig in med fyren släckt. Och i mörkret kan nidingarna slippa undan.

Davis Det är just vad de ämnar göra.

Vasquez Nu är det fart på dem! Men de har inte mycket vind kvar.

Davis Kan de klara det?

Vasquez Om ändå *Santa Fé* skulle våga sig in! Nu ser jag klart att det är hon.

Davis Vad tänker hon när hon ser fyren släckt?

Vasquez Det är just frågan. Hon måste ana oråd. Hon kan inte se briggen och dess tafatta manövrer. Hon driver. Vinden är för svag.

Davis Vad gör de nu?

Vasquez De sätter ut en båt för att bogsera henne ut från klipporna. Men de kan aldrig få ut henne ur sundet på det sättet.

Davis Aldrig tidigare har jag varit tacksam för vind som dött ut.

Vasquez Hon måste vänta till gryningsbrisen. Hon har inget val.

Davis Hon kan ändå smita ut på morgonkvisten.

Vasquez Vi har inget val. Vi måste tända fyren, så att *Santa Fé* tar sig in.

Davis Tror du den är hel? Tror du inte banditerna har slagit sönder den?

Vasquez Vi måste ta den chansen. Det är vår enda chans. Kusten är klar. Alla piraterna är ju ombord och har långt till land. Vi måste hinna före. De måste sätta ut en båt, och då är vi redan förskansade i fyren bakom en stålport som ingen kan bryta upp.

Davis Du har rätt. Vi har inte ett ögonblick att förlora.
Vasquez Kom! *(De bryter skyndsamt upp.)*

Scen 2. Ombord på briggen.

Kongre Vad fan skulle den förbannade proviantskonaren komma just nu för! Vi hade ju äntligen nästan sluppit ut! Det är de där förbannade sabotörernas fel! Fan ta dem! Allt ska de förstöra för oss!

Carcante Ännu kan vi slippa ut.

Kongre Vi har ju ingen vind, din viktigpetter! Den har dött för oss! Just när vi ska fly för livet och har friheten inom räckhåll dör vinden för oss!

Carcante Vi får vänta till morgonbrisen, och då när det ännu är mörkt kan vi segla ut förbi skonaren.

Kongre Ja, det är det vi får göra. Och lyckligtvis vågar sig skonaren inte in så länge fyren är släckt. Det är vår chans och vår räddning. Vi klarar det nog.

Carcante Morgonbrisen är ofelbar. Den sätter alltid i gång även efter död stiltje.

Kongre Du har rätt. Vi får ge oss till tåls till vargtimmen.

(Plötsligt bländas hela scenen av strålande ljus.)

männen Urk!

Släck ljuset!

Vem fan tände strålkastaren?

Det är ju natt! Inte ska det vara ljus då!

Fördömelse! Nu sitter vi i klistret igen!

Kongre Det är den där infernaliske fyrvaktaren igen! Hur fan har han kommit åt att tända fyren? Vad fan slog vi inte sönder alla linsarna och lamporna för! Hur kunde han undgå oss? Hade vi ingen bevakning i land?

Carcante Alla är ombord.

Kongre Fördömt också! Nu kommer skonaren rakt på oss! Vi kan inte fly längre! Detta är slutet! Fyrvaktaren har vunnit och tagit hem spelet! Vi är förlorade!

Carcante (med kikaren) Skonaren kommer rakt in nu.

Kongre Intag fyren genast och släck den! Det är vår enda chans! Om vi lyckas släcka fyren måste skonaren vända. Alle man mot fyren! Spräng porten! Slakta fyrvaktaren och hur många som än är med honom!

Carcante De har säkert låst porten bakom sig, och den är ointaglig.

Kongre Då får vi väl klättra upp dit på åskledaren! Sätt fart! Spara inga medel! Fyren måste släckas!

Scen 3. Uppe i fyren.

Davis Vi lyckades! Fyren brinner igen! Och skonaren har genast satt kursen rakt in i viken!

Vasquez Men banditerna är som galna. De svärmar i land och upp mot fyren.

Davis De har ingen chans mot den porten. De hinner inte spränga den.

Vasquez De kan ju försöka. Under tiden kommer skonaren närmare.

(Man hör hur de laglösa försöker spränga porten där nere gång på gång på gång.)

Davis De låter hur mycket som helst men åstadkommer ingenting.

Vasquez Mycket väsen för ingenting.

Davis Det är nästan synd om dem.

Vasquez Nej, vad som helst men inte det. Synd om mördare är det aldrig.

Davis De vet att det är klippt för dem. De har ingen chans. De sitter i fällan. De har ingen väg ut. De måste fly för livet ut till de vilda klipporna på ön eller åka fast för skonaren.

Vasquez Den är snart här.

Davis Vänta! Jag hör något! De kommer upp för åskledaren!

Vasquez Var beredd med revolverarna!

Davis Jag är redo.

Vasquez Inte ett ljud. Vi måste träffa rätt genast. *(De hukar sig och väntar.)*

Lobo Vi är snart uppe! Vi tar dem bakifrån och slår fyren sönder och samman!

Carcante Tyst, din åsna! De får inte höra oss! Vi måste ta dem med överraskning!

Lobo De har säkert inte räknat med åskledaren och sitter nog där uppe i fyrhuset.

Carcante Äntligen skall vi få bukt med den där hopplösa fyrvaktaren!
(Precis när de når upp och visar sig dyker Vasquez och Davis upp och avfyrar sina revolverar.)

Vasquez Ha!

Davis Fullträff! *(Man hör vrål och två tunga fall.)*

Vasquez Vi fick dem båda!

Davis De andra flyr. De ser att det är hopplöst.

Vasquez Låt dem fly. Så fort skonaren är inne i viken måste vi avlägga rapport.

Davis Jag tror det värsta är över nu.

Vasquez Det tror jag också.
(De skakar hand och börjar slappna av.)

Akt V scen 1. Ombord på *Santa Fé*.

Styrman Fyrvaktmästare Vasquez, herr kapten.

Lafayeta Fyren tändes väl sent, señor Vasquez.

Vasquez Vi hade vissa problem.

Lafayeta Jag har förstått det av skottväxlingen, den övergivna briggen och diverse laglösa ruskprickars rännande på vild flykt utåt ön. Men vem är den okände ni har med er? Ni hade två andra fyrvaktare under er. Var är de?

Vasquez Kapten Lafayeta, vi har gått igenom mycket. Denne är den ende överlevande från *Century*, som gick i kvav här i en storm för några veckor sedan, från vilket fartyg vi bärgade en kanon, varmed vi kunde försena de piraters flykt, som redan för två månader sedan bemäktigade sig vår fyr och mördade mina två kolleger. Det är i all korthet hela saken.

Lafayeta Hur många är piraterna?

Vasquez Tretton, efter att vi lyckades skjuta ner två av dem.

Lafayeta Vet ni vad det är för typer? Chilensare, eldsländare, argentinare eller vad?

Vasquez Anföraren kallas Kongre och är argentinsk förrymd brottsling. Av de övriga är hälften eldsländare och andra hälften spansktalande sydamerikaner.

Lafayeta Vi har redan skickat i land en patrull att jaga dem, fängsla dem eller skjuta ner dem om de försöker slåss. Under tiden skall ni få allt ni och er vän behöver. Ni har skött detta berömligt. Hela världssjöfarten tackar er.

Vasquez Tack, kapten Lafayeta.

Davis Utan señor Vasquez fantastiska insatser hade detta aldrig lyckats. Han lyckades även aptera en bomb i rodret på banditerna som försenade dem ännu en dag. Annars hade ni kommit fram för sent och de kommit undan.

Lafayeta Det mest berömliga av allt är dock att ni med risk för livet tände fyren innan det var för sent.

Vasquez Vi visste att vi hade små marginaler.

Lafayeta Heder och ära åt er, kamrater.

Davis Och till er för att ni inte lät er avskräckas.

Lafayeta Vi har sannerligen något att fira. Deltar ni i en drink, mina vänner?
Davis Gärna det. Nu kan vi väl slappna av, Vasquez?
Vasquez Absolut.

Scen 2. Högt uppe på en klippa inför ett stup. Fyren i fjärran.

Kongre (uppträder lugnt högst upp) Jag erkänner mig besegrad. Jag har ingenting att ångra. Allt jag försökt är att överleva på bästa sätt. När det inte gick med lagliga medel måste jag ta till olagliga. Som så många brottslingar kom jag in på brottets bana genom att jag tvingades till det. Så slutade jag som vrakplundrare på Statenön och som anförare för fjorton olycksbröder, av vilka inte en inte tvingats till laglöshet av nöden. Flera av dem var dugliga män, främst min styrman Carcante, som kunde klara och rigga vilket skepp som helst. Han hade otur som sköts när han försökte släcka fyren. Sex av våra kamrater från Eldlandet har gett sig och kommer väl att sluta sina liv i stinkande fångelser i Buenos Aires. Sex andra har omkommit av svält och sjukdom. Vi hade inget elddon och var hänvisade till rå fisk och musslor. Det är bara jag kvar, och de är efter mig. Jag har fattat mitt beslut. Jag är färdig. Det återstår bara en sak för mig att göra.

soldater (på avstånd) Där är han! Uppe på klippan! Han står vid stupet! Sprid er! Han måste tas levande! Är han beväpnad? Det verkar inte så. *(De blir synliga.)*

Kongre (tar fram en pistol) Var inte oroliga. Jag tänker inte använda den mot er. Jag är färdig med detta livet och dör trots allt en fri man. Vem av er, som lever bara för att lyda order, kan säga det samma? *(sätter pistolen mot pannan, skjuter sig omgående och faller utför.)*

Lafayeta (kommer fram) Det var den siste. Nu har vi dem alla. Var det värt det, bandithövding, åtta av dina kamrater döda, två fyrvaktare mördade och ett okänt antal sjömän lurade i döden av ert lurendrejeri, bara för att släcka en fyr och ett ljus som bara måste tändas på nytt och som ingenting kan släcka? Gör bättre ifrån dig i nästa liv, om du får något. Kom. Vi är färdiga här. Ingenting skall någonsin mer lyckas släcka ljuset från det yttersta fyrtornet vid världens ände. *(De går.)*

Slut.

Virhamn 23.6.2011

Fotnot.

Jules Vernes "Fyrtornet vid världens ände" blev hans enda postuma bok. Den är samtidigt en av hans kortaste och mest dramatiska och spännande och utmärks, liksom flera av hans bästa romaner, som "Den hemlighetsfulla ön", av att det inte förekommer en enda kvinna i den praktiska handlingen. Fyrtornet invigdes den 9 december 1859 och var länge den enda fyrbåken för fartyg i de magellanska farvattnen från Kap Virges till Kap Pilar vid Patagoniens sydöstra respektive sydvästra hörn.